

سنگ بلاش

مطالب زیر از کتاب " کرمانشاهان " - کردستان " نوشته آقای گلزاری گرفته شده است

نقش ولگش (ولخش) پارتي

در دامنه کوه بیستون، در حدود چهارصد متری شرق گودرز، تخته سنگ بزرگی هست که بر آن نقشهایی کنده شده است. تخته سنگ چهار ضلعي نا منظمي است به بلندي 250 سانتيمتر که گرداگرد آن به شش متر می رسد. در سه جانب آن نقشهایی با برجستگی کم حجاری شده است.

نقش وسط مردی است به بلندي 180 سانتيمتر با ریش توپی و سبیلی تابداده و گیسوانی بلند که به خوبی نشان داده است. سر بندی موهای بلندش را تزیین کرده است. نیم تنه ای ساده که از کمر به بالا چسبان است، با دامنی گشاد بر تن دارد. گردن بندی به گردن به آویخته و کمر بندی بر میان بسته است. پنج حلقه کمر بند بخوبی دیده می شود. از حلقه میانی، دو رشته روبان آویزان است. در دست چپ جامی به بلندي 13 و دهانه 17 سانتيمتر دارد و دست راست را بر فراز آتشدانی دراز کرده است و چیزی را که در میان انگشتان گرفته است در حال رها کردن در میان آتش نشان می دهد. شلواری گشاد با مچ های بسته به پا دارد آتشدان استوانه پایه داری است به بلندي 72 سانتی متر بر بدنه آتشدان کتیبه ای پارتي کنده شده است. متن این کتیبه به وسیله پروفیسور گرد گروپ استاد باستان شناسی دانشگاه هامبورگ در مجله " گزارشهای باستان شناسی از ایران " نشریه موسسه باستان شناسی آلمان در 1970 به چاپ رسیده است .

کتیبه در 9 سطر از بالا تا پایین آتشدان نویسانده شده است که به علت آهکی بودن سنگ به مرور قسمتی از آن محو و ناخوانا شده است .

متن کتیبه :

(- 1 پت) ک - (ر ز ن ه)

2- ولگشي

3- م ل ك ين

4- م ل ك ا

5- ب ر ي

(- 6 و) ل (گشي)

7- (ل ك ين م ل ك ا)

(- 8 ب ر ي ل ب) (ر ي)

(- 9)

این پیکر ولگش شاهنشاه پسر ولگش شاهنشاه نو

با توجه به کتیبه فوق معلوم می شود نقش میانی یکی از جانشینان گودرز دوم یعنی ولگش (ولخش = ولاش) است .

در سلسله اشکانی پنج شاه به نام ولگش از سال 51 الي 223 میلادی سلطنت کرده اند .

گرد گروپ به علت محو بودن آخر کتیبه مشخص نکرده است که این نقش به کدام ولگش تعلق دارد ؟

در سمت چپ نقش ولگش، بر ضلع دیگر تخته سنگ، نقش دیگری از سنگ در آورده شده است .

حالت کلی نقش طوری است که بیننده تصور می کند صاحب نقش در حال قدم برداشتن به طرف نقش میانی است. صورت نقش فریه و بدون ریش است .

ظاهراً "نقش زنی و یا جوانی است به بلندی 159 سانتی متر که جامعه ای نظیر جامه ولگش بر تن دارد. گردنبندی گردن را آراسته است. دست چپ را بر کمر استوار کرده است و بازوبندی که خیلی مشخص حجاری شده بر بازوی چپ بسته است. دست راست را در حالیکه از آرنج خم کرده بطرف بالا گرفته است و شینی را که احتمالاً " برسَم " و یا دسته گلی است میان پنجه های خود دارد .

بر دست راست نقش میانی ، بر ضلع دیگر تخته سنگ، سومین نقش کنده گری شده است .حالت این نقش نیز مانند نقش قبلی ، گویی در حال حرکت به سوی نقش ولگش است. نیم تنه ای که تا زانوانش می رسد. بر تن دارد و کمر بندی بر میان بسته است. گردنبندی که کاملاً مشخص است بر گردن دارد. صورت نقش را ریشی تویی مانند نقش میانی، پوشانده است. دست چپ دیده نمی شود ولی دست راست بخوبی حجاری شده و شنی که تشخیصش دشوار است، در دست دارد. پای پوشی نظیر نیم چکمه به پا دارد. بر بالای ران پای راستش نواری بسته شده که دنباله آن را باد به حرکت در آورده است (عکس شماره) بلندی قامت این نقش 164 سانتی متر است .

ضلع دیگر این تخته سنگ از بالا تا پایین کاملاً تراش خورده و آماده کندن نقش و یا کتیبه ای شده است . در اطراف این تخته سنگ، سنگهای تراش داده شده نیمه کاره بسیار است که تا ابتدای دیواره کوه بطور پراکنده دیده می شود . هیات حفاری مشترک ایران و آلمان در نزدیکی این تخته سنگ تراشه ای به ابعاد 200*150 سانتیمتر زد که در عمق 50 سانتیمتری آن، به خمره سفالی ساده بدون لعاب شکسته ای برخورد که در آن اسکلتی قرار داشت. خمره شبیه خمره های پارسی است که در دامنه کوه طاق بستان (طاق وسان) در سالهای اخیر بدست آمده است .

در بیستون بر روی تخته سنگی که از صخره جدا شده تصویریک شاهزاده پارسی دیده می شود که در برابر یک آتشدان مشغول انجام مراسم مذهبی است. این نقش دارای برجستگی اندک و نمایی تمام رخ است و در آن خصوصیات پوشاک شاهزاده بخوبی نشان داده شده و در حالت او که بر سنگ منجمد گشته است. حالت همان شخصی که در نقاشی (کونون) در (دورا) مشغول انجام مراسم مذهبی است. بازشناخته می شود. برگرفته از پایگاه محوطه تاریخی بیستون